

COMBATEREA SECTARISMULUI ÎN NOUL TESTAMENT

Pr. Lect. Dr. Mihai VIZITIU

Fenomenul sectar cunoaște astăzi o răspândire alarmantă. Spunem alarmantă, deoarece multe dintre secte prezintă un real pericol pentru viața religioasă-morală, cu implicații deosebit de grave și din punct de vedere social. Doctrinile unora dintre secte sunt de-a dreptul imorale, cultivând anarhia, violența, sinuciderile colective, prostituția și chiar crima. De aceea, sectarismul, chiar dacă are un substrat religios, nu trebuie privit ca un fenomen pur religios, ci și ca unul social. Tratarea fenomenului sectar ca pe o chestiune doar de ordin religios, care ar trebui să intre numai în preocupările Bisericii, înseamnă a favoriza acestuia o evoluție, care poate degenera în conflicte majore, de tipul războaielor religioase, ce pot pune în pericol nu numai sănătatea morală a unei comunități, ci însăși existența unei națiuni. De aceea, analiza și combaterea acestui fenomen trebuie să preocupe atât pe clericii, teologii și credincioșii Bisericii, cât și pe sociologi, psihologi și chiar pe oamenii politici. A nu se crede, prin aceasta, că se cere îngrădirea religioasă a cuiva ori interzicerea dreptului de exprimare. Este în firea omului să aibă opinii proprii, dar acestea nu trebuie să conducă la acte imorale, de multe ori săvârșite în colectivitate, sau să pună în pericol sănătatea și chiar viața celorlalți. De asemenea, opiniile personale nu trebuie să atenteze la conștiința religioasă a altora, printr-un prozelitism violent și imoral, cum sunt încercările unora dintre sectanții zilelor noastre de a cumpăra conștiințele oamenilor, oferindu-le câteva ajutoare a căror valoare o vor recupera, din plin, după ce adepții vor fi prinși în mrețele lor.

Apariția ereticilor (sectanților) nu constituie un fenomen exclusiv al zilelor noastre. Pericolul apariției lor, cu toată gama de manifestări negative, a fost prezis de Mântuitorul Hristos, ca și de Sfinții Săi Apostoli. De altfel, ca apariție istorică, fenomenul sectar este anterior creștinismului, manifestări sectare găsimu-se și în Vechiul Testament, profetii deseori făcând referiri la „profetii mincinoși” și la activitatea lor (Ieremia 14,14; 23, 14). Astăzi însă, referindu-ne la sectanți și secte (eretici și erezii), îi avem în vedere în principal pe cei care s-au îndepărtat de adevărata învățătură a Mântuitorului Hristos, răstălmăcind cuvântul Evangheliei, „spre a lor pierzare” (II Petru 3, 16), deși fenomenul sectar se manifestă și în alte religii.

Însuși întemeietorul creștinismului, Domnul Hristos, S-a confruntat cu asemenea eretici (sectanți). Dar scrierile Noului Testament ne arată că, în vremea

Mântuitorului și a Sfinților Apostoli, fenomenul sectar a fost privit cu toată seriozitatea și combătut cu vehemență, tocmai pentru că prezenta un real pericol pentru credincioși. Acest lucru se constată din modul cum sunt prezentate sectele (erezii) și din denumirile date sectanților (eretice) în Noul Testament.

Erezia sau secta

Cuvântul erezie (ἄρσεις, haeresis) înseamnă alegere, opinie separată, doctrină, abatere de la lege, eroare, sectă, ceartă, neînțelegere, învățătură. În Noul Testament, termenul este folosit de nouă ori și are înțelesul fie de grupare, sectă, partidă, fie de învățătură sau părere diferită de cea oficial acceptată. Cu privire la primul înțeles, găsim în Noul Testament vorbindu-se de erezia saducheilor – ἄρσεις τῶν Σαδδουκαίων – (F. Ap. 5, 17), erezia fariseilor – ἄρσεις τῶν Φαρισαίων – (F. Ap. 15, 5; 26, 5 unde este numită erezia cea mai riguroasă), eresul nazarinenilor – ἄρσεις τῶν Ναζωραίων – (F. Ap. 24, 5) despre care fruntașii iudeilor din Roma ziceau: „căci despre eresul acesta ne este cunoscut” γὰρ τῆς αἰπέσεως ταύτης γνωστὸν ἡμῖν – „că pretutindeni i se stă împotriva” (F. Ap. 28, 22). Prin „eresul nazarinenilor” se înțelege gruparea creștinilor, numiți așa pentru că erau ucenicii Mântuitorului Hristos, Căruia I se zicea „Nazarinean” (Matei 2, 23). Este evident că, în citatele de mai sus, termenul se referă la „o grupare de oameni care au ales același mod de credință și de viață”¹. Dar chiar în sânul aceleiași grupări pot apare divergențe de opinii sau comportament care pot duce la stricarea unității grupării respective, în acest caz, înțelesul cuvântului aîresis” este cel de „dezbinare”. Așa, de exemplu, Sfântul Apostol Pavel, scriind corintenilor, spunea: „Căci trebuie să fie între voi și eresuri (erezii)” (I Corinteni 11, 9), el folosind acest substantiv tocmai „pentru a desemna ivirea dezbinărilor în Biserica din Corint”². După Sfântul Pavel, eresurile sunt „fapte ale trupului” care duc la pierderea „împărăției lui Dumnezeu” (Galateni 5, 19-21). Eresurile fac parte din grupa păcatelor împotriva iubirii (comuniunii), de aceea, în înțelesul paulin, ele „reprezintă forme agravate ale dezbinărilor”³.

În ceea ce privește cel de-al doilea înțeles, de „învățătură sau părere diferită”, Sfântul Apostol Pavel, în apărarea sa înaintea procuratorului Felix, spune că se închină lui Dumnezeu „după învățătura (creștină) pe care ei (iudeii) o numesc eres” (F. Ap. 24, 14). Același înțeles îl are în vedere și Sfântul Apostol Petru atunci când vorbește de așa-numitele „eresuri pierzătoare” – ἄρσεις ἀπωλείας – (II Petru 2, 1), adică învățăturile greșite ale „învățătorilor mincinoși”. În înțelesul din urmă, substantivul a devenit mai târziu termenul tehnic pentru „erezie”, ca „pornire conștientă de a contrazice învățătura oficială a Bisericii”⁴.

¹ William Barclay, *Analiză semantică a unor termeni din Noul Testament*, trad. Doris Laurențiu, Wheaton, Illinois, U.S.A., 1992, p. 63.

² Pr. dr. Sabin Verzan, *Epistola Sfântului Apostol Pavel către Tit*, București, 1994, p. 266.

³ Pr. dr. Vasile Mihoc, *Epistola Sfântului Apostol Pavel către Galateni*, București, 1983, p. 210.

⁴ Pr. prof. dr. Ioan Rămureanu, Pr. prof. dr. Milan Šesan, Pr. prof. dr. Teodor Bodogae, *Istoria Bisericească Universală*, vol. I, ed. a III-a, București, 1987, p. 175.

Pe lângă termenul de ἄρρεσις, cu înțelesurile de mai sus, Sfânta Scriptură a Noului Testament ne vorbește și de „omul eretic” – ἀίρετικός ἄνορθος – (Tit 3, 10), termenul desemnând pe acel credincios care s-a îndepărtat de la dreapta învățătură a Bisericii, propovăduind învățături străine. Deși acest termen este folosit o singură dată în Noul Testament, totuși, atât Evangheliile, cât și celelalte scrieri menționează mulți „oamenieretici” – se menționează chiar și numele unora dintre ei, ca de exemplu: Imeneu și Alexandru (I Timotei 1, 20), Filet (II Timotei 2, 17) – căroră, după cum vom vedea, le dau diferite numiri.

Denumiri date ereticilor sau sectanților

Caracteristica principală a sectanților, după Noul Testament, este minciuna. De aceea, ei nu-și descoperă identitatea, lucrând întotdeauna „acoperit”. Sub masca blândetii, a evlaviei, a bunătății și a dragostei față de cei nevoiași își ascund, de fapt, „duhul minciunii” care-i stăpânește. Pentru a arăta cât de nocivi sunt asemenea „binefăcători”, Mântuitorul Hristos i-a numit „lupi răpitori”, îmbrăcați „în haine de oi” (Matei 7, 15), iar Sfântul Apostol Pavel spune că: „prin vorbele lor frumoase și măgulitoare, înșeală inimile celor fără de răutate” (Romani 16, 18). Acesta este motivul pentru care denumirile date în Noul Testament ereticilor (sectanților) sunt însoțite de atributul „mincinosi”. Astfel, avertizând asupra pericolului apariției „lupilor răpitori”, Domnul Se referea la „proorocii mincinosi” prin care, după cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur, înțelege „pe oamenii cu viața stricată, care-și pun masca virtuții și pe care majoritatea oamenilor obișnuiesc să-i numească oameni falși”⁵.

„Profetii mincinosi” sunt, așadar, unelte ale diavolului (I Timotei 4, 4) care, sub masca apostolatului creștin, încearcă să submineze acțiunea Bisericii, răspândind învățături mincinoase, contrare celor propovăduite de adevărații profeti. Aceste „unelte ale rătăcirii” (I Ioan 4, 6) pot apare din afara Bisericii sau dinăuntrul ei. Asupra acestui pericol a atras atenția și Sfântul Apostol Pavel, îndemnând la vigilență pe preoții Bisericii: „Drept aceea, luați aminte de voi înșivă și de toată turma, întru care Duhul Sfânt v-a pus pe voi episcopi, ca să păstrați Biserica lui Dumnezeu, pe care a câștigat-o cu însuși sângele Său. Căci eu știu aceasta, că după plecarea mea vor intra între voi lupi îngrozitori, care nu vor cruța turma. Și dintre voi înșivă se vor ridica bărbați, grăind învățături răstălmăcite, ca să tragă pe ucenici după ei. Drept aceea, privegheați” (F. Ap. 20, 28-31). Cu privire la „învățăturile răstălmăcite”, Tertulian se întrebă: „de cine este răstălmăcit înțelesul acelor părți (din Scriptură n.n.) care duc la erezii? Fără îndoială, de diavolul, a cărui rost este de a răstălmăci adevărul și care imită lucrările tainelor dumnezeiești în misterele diavolești”⁶. Cum diavolul este „tatăl minciunii” (Ioan 8, 44), pentru că, așa cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur, „totdeauna a înlocuit adevărul cu minciuna”⁷,

⁵ *Omilii la Matei*, trad. Pr. D. Fecioru, în colecția „Părinți și Scriitori Bisericești”, București, 1994, omil. XXIII, p. 303.

⁶ *Contra ereticilor*, în „Părinți și Scriitori Bisericești”, trad. prof. Nicolae Chițescu, București, 1981, XL, 1, 2, p. 167.

⁷ *Op. cit.*, p. 303.

proorocii mincinoși sunt unelte ale lui, deoarece și ei fac același lucru. Aceștia sunt cu atât mai periculoși cu cât vor însoți învățăturile lor mincinoase de „semne și minuni false, ca să ducă în rătăcire, de se poate, chiar și pe cei aleși” (Marcu 13, 22), adică pe conducătorii Bisericii. Acești „lupi răpitori” pot fi însă recunoscuți și demascați.

Pentru identificarea lor, Mântuitorul a stabilit un criteriu precis: „După roadele lor îi veți cunoaște” (Matei 7, 16-20), căci „Nu oricine îmi zice: Doamne, Doamne, va intra în împărăția cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu Celui din ceruri” (Matei 7, 21). Faptele sunt, deci, cele care îi trădează pe falșii prooroci. Oricât de măiestrite ar fi cuvintele pe care le rostesc, oricât de ascunse intențiile pe care le nutresc, faptele îi demască, pentru că, așa cum spinii nu pot rodi struguri, iar mărăcinii smochine (Matei 7, 16), tot așa proorocii mincinoși nu pot face fapte ale bunătății și dragostei creștine în mod absolut dezinteresat. De aceea, pedeapsa lui Dumnezeu, în fața Căruia nu-și pot ascunde prefăcătoria, se va abate asupra lor, indiferent de semnele și faptele minunate pe care le vor face aceștia (Matei 7, 22). Sentința va fi categorică: „Depărtați-vă de la Mine cei ce lucrați fărădelegea” (Matei 7, 23).

O altă denumire dată de Domnul Hristos sectanților este aceea de „hristoși mincinoși” – Ψευδόχριστοί – (Matei 24, 24; Marcu 13, 22), pentru că se vor da drept Mesia și mulți oameni le vor da crezare și-i vor urma. Asemenea pseudo-mesia au apărut chiar în veacul apostolic, printre aceștia numărându-se Simon Magul – care zicea că „el este cineva mare” și se numea „puterea lui Dumnezeu, numită cea mare” (F. Ap. 8, 9-10), Teudas – care zicea că „el este cineva” (F. Ap. 5, 36) și Iuda Galileianul – care „a atras mult popor după el” (F. Ap. 5, 37). Acești „hristoși mincinoși” pretindeau că sunt trimiși de Dumnezeu să elibereze poporul de sub stăpânirea străină și să întemeieze o nouă împărăție în care cei ce îi vor urma vor trăi fericiți. Mișcările lor au fost înăbușite, fiind nimicite și ei și cei care li s-au alăturat (F. Ap. 5, 36-37), iar speranțele pe care le-au semănat au rămas deșarte.

Sfinții Apostoli au dat și ei sectanților diferite numiri care reflectă falsitatea acestora. Astfel, Sfântul Pavel îi numește „apostoli mincinoși” – ψευδαπόστολοι – „lucrători vicleni – ἐργάται δόλοιοι – care iau chip de apostoli ai lui Hristos” (II Corinteni 11, 13). Au fost numiți „apostoli mincinoși” pentru că și-au luat calitatea de apostoli fără să fi fost chemați și investiți de Hristos sau de urmașii Săi legitimi în această misiune, iar învățăturile lor erau contrare celor propovăduite de adevărații Apostoli (Tit 1, 14). Tertulian zice că aceștia se manifestă ca niște dușmani ai Apostolilor, tocmai „din pricina învățaturii lor, pe care fiecare din ei au scornit-o, sau a primit-o de la altul, după bunul său plac, împotriva Apostolilor”⁸. Au fost numiți și „lucrători vicleni” deoarece, în dorința lor de a corupe pe cât mai mulți, își desfășurau activitatea „luând chip de Apostoli ai lui Hristos”, deși evanghelia pe care o propovăduiau era cu totul alta decât aceea propovăduită de adevărații Apostoli. Acești pseudo-apostoli, prin viclenie, au reușit să ademenească pe unii dintre ascultătorii mai slabi în credință, ascultători care, înșelați de aparențe,

⁸ *Op. cit.*, p. 166.

îi considerau superiori Sfinților Apostoli (cf. Galateni 1, 6-9). În acești „apostoli mincinoși” și „lucrători vicleni” lucrează satana care, ca să-și atingă scopul, se preface și în „înger al luminii” (II Corinteni 11, 14), învățăturile acestora fiind tot opera sa (cf. II Timotei 2, 25-26)⁹.

Unii dintre sectanții din veacul apostolic erau numiți „frați mincinoși” (Galateni 2, 4; II Corinteni 11, 26) – ψευδοδῆλφοι – deoarece aceștia, deși făceau parte din Biserică, încercau să impună învățături contrare celor propovăduite de Sfinții Apostoli. Cartea Faptele Apostolilor ne arată cine erau acești „frați mincinoși” și ce anume învățau. Ei proveneau „din eresul fariseilor, care trecuseră la credință” (F. Ap. 15, 5) și, pentru că după convertire continuau să respecte anumite prescripții ale Legii mozaice, pretindeau ca păgânii care se converteau la creștinism să urmeze și ei unele din aceste prescripții, în principal tăierea împrejur, fără de care, considerau ei, nu se puteau mântui (F. Ap. 15, 1; 15, 3-5). „Pentru ei era de neconceput o acceptare a Evangheliei propovăduită de Sfântul Pavel, cu toate consecințele ei”¹⁰. De remarcat atitudinea fermă a Bisericii din Ierusalim, unde aceștia acționau cu precădere, de a nu le permite să se manifeste după voie. Mai mult, la Sinodul Apostolic de la Ierusalim a fost condamnată învățătura lor, deși „s-au furișat” și ei în Sinod, „pentru a crea un curent opus Evangheliei pauline și pentru a impune o decizie în favoarea obligativității Legii pentru toți creștinii”¹¹. Această atitudine fermă față de sectanți și învățăturile lor s-a manifestat întotdeauna în Biserica lui Hristos cea adevărată, pentru că o atitudine șovăielnică ar fi dus la slăbirea credinței. De aceea, Sfântul Apostol Pavel, în cuvinte necrutătoare, îndemna pe creștini: „Păziți-vă de câini! Păziți-vă de lucrătorii cei răi! Păziți-vă de tăierea împrejur!” (Filipeni 3, 2).

O altă denumire dată de Sfinții Apostoli celor care propovăduiesc învățături străine de Evanghelia lui Hristos este aceea de „învățători mincinoși” – ψευδοδιδασκαλοι – (II Petru 2, 1). O denumire care s-a impus și care include oarecum și pe celelalte denumiri, deoarece „proorocii și hristoșii mincinoși” de care vorbește mai întâi Mântuitorul, cât și „apostolii”, „frații” sau „învățătorii mincinoși”, de care vorbesc Sfinții Apostoli, pun pe primul plan al activității lor învățătura. Acești pseudoînvățători „care răvășesc sufletele credincioșilor” (F. Ap. 15, 24) cu fel de fel de învățături străine (Evrei 13, 9), schimbând Evanghelia lui Hristos (Galateni 1, 7-9), sunt, după cum afirmă Sfântul Apostol Pavel, slujitorii lui satan, care lucrează în acești „fii ai neascultării” (Efeseni 2, 2). Stăpâniți de duhurile răzvrătirii și ale rătăcirii (I Ioan 4, 6), mascate printr-o prefăcută smerenie și cucernicie (Coloseni 2, 18-23), ei sunt pricina lepădării de credință a unora (I Timotei 4, 1), deși pretind că-L slujesc pe Hristos. Lucrul acesta nu trebuie să ne mire, zice Sfântul Pavel, pentru că dacă „însuși satana se preface în înger al luminii, nu este lucru mare dacă și slujitorii lui (învățătorii mincinoși) iau chip de slujitori ai dreptății” (II Corinteni 11, 14-15). De aceea, marele Apostol îndeamnă pe credincioși la a-i evita: „Fraților, să vă păziți de cei ce fac dezbinări și sminteli împotriva învățaturii pe care ați primit-o. Depărtați-vă de ei. Căci unii ca aceștia nu slujesc

⁹ Diac. dr. Grigorie T. Marcu, *Antropologia paulină*, Sibiu, 1941, p. 264.

¹⁰ Pr. dr. Vasile Mihoc, *op. cit.*, p. 70.

Domnului nostru Iisus Hristos” (Romani 16, 17-18). Îndemnuri asemănătoare făcea și Sfântul Ignatie al Antiohiei credincioșilor din vremea sa: „Depărtați-vă de bucuria străină, care este erezia. Că ereticii, pentru a părea vrednici de crezare, amestecă pe Iisus Hristos cu propriile lor gânduri, întocmai ca cei ce dau băuturi otrăvitoare amestecate cu miere și vin; cel care nu știe, ia cu plăcere băutura otrăvitoare și moare din pricina acelei dulceți”¹¹.

Așadar, toate denumirile date sectanților în Noul Testament ni-i arată pe aceștia ca niște „înșelători și vicleni” (Efeseni 4,14), care nu numai că umblă ei în rătăcire, dar, prin „știința lor mincinoasă” (I Timotei 6, 20), fac și pe alții să rătăcească de la adevăr (I Timotei 6, 21; II Timotei 3, 13) și să se poarte ca „vrăjmași ai Evangheliei” (Romani 11, 28) și ai „cruții lui Hristos” (Filipeni 3, 18). Deoarece ei se împotrivesc lucrării lui Hristos în lume prin Biserică și Evanghelie, Sfântul Evanghelist Ioan îi numește pe sectanții de toate nuanțele antihriști (I Ioan 2, 18-22; 4, 3; II Ioan 7), termenul acoperind toate denumirile menționate mai sus.

Grupări sectare

Cât privește „știința mincinoasă” despre care vorbește Sfântul Apostol Pavel, aceasta se constată din concepțiile grupărilor sectare răspândite de învățătorii acestora, concepții menționate și condamnate în Noul Testament. Astfel, cei care făceau parte din secta fariseilor, deși erau considerați adevărați „naționaliști religioși”, deoarece cereau respectarea cu strictete a Legii vechi, au fost criticați aspru de Mântuitorul Hristos pentru că puneau accent pe litera legii (II Corinteni 3, 6) și nu pe spiritul ei, devenind formalisti, ipocriți și mândri, deseori chiar ei încălcând-o (Marcu 7, 9-13) sau răstălmăcind-o. Falsa lor credință a fost înfierată de Domnul (Matei 23, 1-39), Care a demascat toate nelegiuirile pe care le comiteau, de aceea fariseii au fost cei mai înverșunați dușmani ai Săi.

Spre deosebire de farisei, saduceii, care se considerau a fi „elita intelectuală” a iudeilor, negau învierea morților (Matei 22, 23), nu credeau în îngeri, nici în duhuri (F. Ap. 23, 8). Deși, în mod obișnuit, erau adversari ai fariseilor, atunci când era vorba de a lupta împotriva Mântuitorului făceau front comun (Matei 16, 1-12), încercând „să-L prindă în cuvânt” (Matei 22, 15). Fiind la fel de nesinceri ca și fariseii, Sfântul Ioan Botezătorul i-a înfierat, și pe unii și pe alții, cu calificativul „pui de vipere” (Matei 3, 7), iar Domnul Hristos recomanda ucenicilor să se ferească „de învățătura fariseilor și a saduceilor” (Matei 16, 12).

Una din sectele iudaice cele mai decadente a fost aceea a irodianilor, numiți așa pentru că erau favorabili dinastiei lui Irod Idumeul. Irodianii s-au remarcat printr-un indiferentism religios accentuat, care a dus la decăderea morală a sectei, impregnată cu practici păgâne, deși respectau și ritualurile iudaice. Au avut cei mai înverșunați dușmani în farisei, dar se uneau cu aceștia împotriva lui Iisus (Marcu 3, 6), Care a condamnat ambele grupări (cf. Marcu 8, 15).

¹¹ Către Tralieni, în „Părinți și Scriitori Bisericești”, Scrierile Părinților Apostolici, trad. Pr. D. Fecioru, București, 1979, VI, 1, 2, pp. 171-172.

Scrierile Noului Testament ne arată că în vremea Sfinților Apostoli grupările sectare s-au înmulțit. Se întâlnesc în special ereziile iudaizante, numite așa pentru că au încercat să impună creștinilor observarea Legii mozaice, precum și ereziile iudeo-gnostice care erau un amestec de idei și practici iudaice, păgâne (gnostice) și creștine. Deși Sinodul Apostolic de la Ierusalim din anul 50 a combătut concepțiile iudaizante, hotărând că Legea mozaică nu este obligatorie pentru creștinii proveniți dintre păgâni (F. Ap. 15, 19; 15, 28), totuși, iudaizantii au continuat să tulbure viața Bisericii creștine printr-o activitate ostilă Sfinților Apostoli. Au fost condamnați cu asprime de Sfântul Pavel în Epistola către Galateni, unde respingea impunerea prescripțiilor Legii (4, 8-12). Unii dintre acești iudaizanți, ca de exemplu nazareii, erau mai moderați. Aceștia luau în considerare Legea iudaică, dar nu căutau să o impună creștinilor proveniți dintre neamuri. Alții erau mai rigoriști, dar și mai îndepărtați de adevărata învățatură creștină. Din această categorie făceau parte ebioniții, care admiteau că lumea a fost creată direct de Dumnezeu, dar negau divinitatea Mântuitorului, considerându-L inferior îngerilor și fiu natural al lui Iosif și al Măriei. Socoteau trupul o închisoare a sufletului. Aceștia au fost combătuți de Sfântul Apostol Pavel în Epistola către Coloseni, în care arată că învățătura lor este o înșelătorie (2, 4) și că filosofia lor este falsă (2, 8), pentru că nu îngerii au creat lumea, ci Dumnezeu, Care o conduce și-i poartă de grijă (Coloseni 1, 12-20). Referitor la prescripțiile Legii mozaice, după venirea lui Mesia acestea nu mai au nici o valoare. Rolul lor a fost de a-i pregăti pe iudei pentru primirea lui Mesia, fiind doar „umbră a celor viitoare” (2, 17), dar nu mai sunt necesare pentru creștini. De aceea, Apostolul atenționează: „Nimeni să nu vă judece pentru mâncare sau băutură, sau cu privire la vreo sărbătoare sau lună nouă, sau la sâmbete” (2, 16).

Unii dintre iudaizanți, semnalati în epistolele pastorale, aveau idei gnostice, oprind de la căsătorie și interzicând consumarea anumitor alimente (carnea, vinul) pe care le considerau spurcate (I Timotei 4, 3). Despre căsătorie Sfântul Pavel a vorbit în Epistola I către Corinteni, arătând că legitimitatea ei rezidă în faptul că e stavilă în calea imoralității: „Dar din cauza desfrânării, fiecare să-și aibă femeia sa și fiecare femeie să-și aibă bărbatul său” (7, 2). Cât privește interdicția de a consuma anumite alimente, Sfântul Pavel o respinge, pentru că și acestea sunt opera lui Dumnezeu, care, în totalitatea ei, este bună (Facere 1, 31). Toate fiind opera lui Dumnezeu, se înțelege că „orice făptură este bună și nimic nu este de lepădat, dacă se ia cu mulțumire” (I Timotei 4, 4). A interzice anumite bucate înseamnă a nu înțelege rostul creației lui Dumnezeu.

Una din cele mai decadente secte, dacă nu chiar cea mai decadentă, menționate în Noul Testament, era aceea a nicolaiților. Adepții acestora sunt întâlniți mai ales în Efes și Pergam (Apocalipsă 2, 6; 2, 15) și aveau ca principiu de viață plăcerea. Se pare că tot despre nicolaiți „vorbesc și scrierile lui Petru și Iuda, ca cei ce n-aveau cumpătare și considerau că femeile pot fi comune bărbaților”¹². Nicolaiții admiteau cultul idolatriei, consumau idolotitele fără rezerve și negau a

¹² Pr. David, *Călăuză creștină*, Arad, 1987, p. 25.

Doa Venire a Domnului. Despre toți aceștia spune Sfântul Petru că „vor fi pe-depsiți în ziua judecării [...] când își vor lua plata nedreptății” (II Petru 2, 9; 2, 13).

Sfântul Evanghelist Ioan, în Evanghelie și în Epistola I, combate ereziile iudeo-gnostice, gnosticismul în general, și pe Cerint în special, dar are în vedere și erezia dochetilor și alteerezii¹³. Între ereticii iudeo-gnostici se numărau cerintienii. Aceștia erau adepții lui Cerint, un iudeu din Alexandria, care a fost influențat de ideile lui Filon și care era dualist. Cerint susținea existența unui Dumnezeu ascuns, eternitatea materiei, crearea lumii de un înger demiurg. Nega divinitatea Mântuitorului afirmând că a fost un simplu om asupra Căruia la botez S-a coborât Hristos, spiritul lui Dumnezeu, dar care L-a părăsit la moarte. Nu admitea realitatea întrupării lui Hristos. Sfântul Ioan Evanghelistul îl combate în prologul Evangheliei sale, în care Îl prezintă pe Mântuitorul ca Dumnezeu adevărat (1, 1-2) și creator al întregului Univers (1, 3; 1, 10). Pentru a combate învățătura dochetilor, care susțineau întruparea aparentă a lui Hristos, Sfântul Ioan stăruie asupra întrupării reale a Domnului. În acest scop el folosește termenul cel mai potrivit care să exprime acest adevăr. El zice că Logosul „carne S-a făcut” – σαρξ ἐγένετο – adică a luat aceeași materie reală și vie din care este alcătuit corpul omenesc (Ioan 1, 14). Adevărul despre realitatea Întrupării Domnului îl întărește și prin cuvintele scrise de el în Epistola I: „[...] ce am văzut cu ochii noștri, ce am privit și mâinile noastre au pipăit despre Cuvântul vieții [...] mărturisim și vă vestim [...]” (1, 1-3). Insistând asupra întrupării reale a lui Hristos, Sfântul Ioan a combătut nu numai dochetismul, ci și toate sistemele dualiste care susțineau că divinitatea, ca principiu al binelui, nu poate veni în atingere cu materia, care este sediul răului, de aceea Hristos întrupat nu putea fi Dumnezeu, ci doar om.

Potrivit Noului Testament, primul eretic din istoria creștinismului a fost Simon Magul. Amintit în cartea Faptele Apostolilor (8, 9-25), el apare ca un creștin nesincer, stăpânit de interese personale. Impresionat de „semnele și minunile mari” ce se făceau de către diaconul Filip, Simon încercă să cumpere cu bani darul facerii de minuni și puterea de a-L da pe Duhul Sfânt (F. Ap. 8, 18-19). Vestit în orașul Samaria pentru vrăjile sale (F. Ap. 8, 9; 8, 11), el era numit de localnici „puterea cea mare a lui Dumnezeu” (8, 10), expresie de nuanță gnostică. Alte idei ale doctrinei lui Simon Magul nu ne sunt precizate în Noul Testament, dar a fost combătut cu toată fermitatea de Sfântul Petru (F. Ap. 8, 20-23).

Noul Testament menționează și alte grupări sectare care s-au abătut de la dreapta învățătură a Bisericii. Astfel, în comunitatea din Corint, unii contestau învierea morților (I Corinteni 15,12), grupare combătută ferm de Sfântul Pavel. Alții, din alte comunități, „rătăcind de la adevăr”, tăgăduiau învierea obștească, susținând că „învierea s-a și petrecut” (II Timotei 2, 18), înțelegând învierea morților în sens spiritual și nu real. Între aceștia se numărau Imeneu, Alexandru și Filet, combătuți de Sfântul Pavel în Epistolele Pastorale (I Timotei 1, 20; II Timotei 2,17). Aceste învățături au format „știința mincinoasă”, inventată și răspândită de „în-

¹³ Pr. Sofron Vlad, *Prologul Evangheliei a patra*, Cluj, 1937, p. 18.

vătătorii mincinoși” împotriva „învățăturii sănătoase” (II Timotei 4, 3) și a adevăraților învățători.

Distincția dintre adevărații și falșii învățători

Noul Testament face însă distincție clară între adevărații și falșii învățători. Calitatea de învățător adevărat presupune:

1. Chemarea

Printre multele sensuri pe care termenul chemare – κλησις – le are în Noul Testament este și acela de convocare în vederea încredințării unei lucrări (misiuni). Așa, Iacov și Ioan, fiii lui Zevedeu au fost chemați (Matei 4, 21) ca să fie făcuți „pescari de oameni” (Matei 4, 19); Barnaba și Saul pentru misiune la neamuri (F. Ap. 13, 2 și urm.); Pavel și Timotei pentru a vesti Evanghelia în Macedonia (F. Ap. 16, 10); Pavel chemat ca să fie Apostol (Romani 1, 1; I Cor. 1,1); cei doisprezece Apostoli au fost chemați de Mântuitorul (Luca 6,13) ca să-l continue lucrarea de mântuire a lumii prin Biserică. Primul aspect al lucrării lor a fost învățarea mulțimilor prin predică, potrivit poruncii Domnului nostru Iisus Hristos: „Mergând, învățați toate neamurile [...]” (Matei 28, 19-20). Chemarea se face după voia lui Dumnezeu (Romani 8, 28) și este o condiție atât de importantă, în orice lucrare încredințată de El, încât Însuși Mântuitorul Hristos S-a supus acestei condiții, fiind chemat de Tatăl să săvârșească lucrarea de învățare și mântuire a lumii prin Jertfa Sa: „N-am venit de la Mine Însuși, ci Acela (Tatăl) M-a trimis” (Ioan 8, 42), zice Domnul, iar Sfântul Pavel precizează: „nimeni nu-și ia singur cinstea aceasta, ci dacă este chemat de Dumnezeu” (Evrei 5, 4-5). Așa au fost chemați pentru misiune, în mod special, cei doisprezece Apostoli. Sfântul Evanghelist Marcu ne informează că Iisus „a chemat la Sine pe cine a voit [...] și a rânduit pe cei doisprezece, ca să fie cu El și să-i trimită să propovăduiască (adică să învețe)” (3, 13-14). Calitatea de învățător presupune deci o chemare specială. De aceea, Sfântul Iacov atenționează pe creștini spunând: „Nu vă faceți voi mulți învățători, frații mei, știind că (noi, învățătorii) mai mare osândă vom lua” (3, 1). Fiecare credincios primește de la Dumnezeu diferite daruri pe care este chemat să le valorifice. Aceste daruri nu sunt date de Dumnezeu în mod arbitrar, ci „fiecăruia după puterea lui” (Matei 25, 15) de a le folosi. Așa cum darurile sunt diverse, la fel și lucrările (slujirile) sunt felurite (cf. I Corinteni 12), fiecăruia încredințându-i-se de către Duhul Sfânt o anumită slujire (cf. I Corinteni 12). Unii creștini, din mândrie, râvnesc la anumite slujiri pentru care nu au fost chemați, provocând tulburare în Biserică, așa cum este cazul sectanților (ereticilor) care, făcându-se singuri învățători, s-au împotrivit adevărului (II Timotei 3, 8), pe care l-au înlocuit cu minciuna (Romani 1, 25). Acesta este motivul pentru care Apostolul Pavel, întrebându-se: „Oare toți sunt învățători?” (I Corinteni 12, 29), făcea înțeleaptă recomandare: „Fiecare, în chemarea în care a fost chemat, în aceasta să rămână” (I Corinteni 7, 20), iar Apostolul Petru spunea: „După darul pe care l-a primit fiecare, slujiți unii altora” (I Petru 4, 10). Sunt îndemnuri care cheamă la smerenie.

2. Instruirea sau învățarea

Sfinților Apostoli nu li s-a încredințat misiunea de a învăța pe alții decât după ce au fost instruiți ei mai întâi de Domnul Hristos în tainele Împărăției lui Dumnezeu (Matei 13, 11; Marcu 4, 11). Timp de trei ani și jumătate, Iisus îi învață și le interpretează cuvintele Sale, deoarece constată că nu înțeleg întotdeauna învățăturile Lui. Înșiși Apostolii, fără reținere, cer lămuriri atunci când nu înțeleg ceva (Matei 13, 36), iar El „le lămură toate deosebi” (Marcu 4, 34), adică amănunțit și când nu era multă lume de față. Pentru a nu rămâne nimic nelămurit, Domnul Însuși îi întreabă uneori: „Ați înțeles toate acestea?” (Matei 13, 51). Așadar, instruirea Apostolilor a stat tot timpul în atenția Domnului. Sfântul Matei ne spune că, atunci când Domnul a terminat de dat învățăturile Sale celor doisprezece, a trecut ca să învețe și pe alții (11, 1). Chiar și Sfântul Apostol Pavel, cel chemat la apostolat direct de Mântuitorul (F. Ap. 9, 1-20), deși avea pregătire teologică deosebită, învățând, în chip amănunțit, Legea și profeții cu cel mai vestit rabin al timpului, Gamalul (F. Ap. 22, 3), a fost instruit în mod special, timp de trei ani, în Arabia, prin descoperire de sus (cf. Galateni 1, 11-19), precizând chiar că scopul pentru care Dumnezeu l-a ales (Galateni 1, 15) și i-a descoperit pe Fiul Său a fost ca să-l pună „propovăduitor și apostol și învățător” (II Timotei 1,11).

Necesitatea instruirii este menționată de Sfântul Apostol Pavel ca o condiție indispensabilă celor care doresc să devină învățători. Aceștia, printre altele, trebuie să fie „destoinici să învețe pe alții” (I Timotei 3, 2; II Timotei 2, 24), „ținându-se de cuvântul cel credincios al învățaturii, ca să fie destoinic și să îndemne la învățatura cea sănătoasă și să mustre pe cei potrivnici” (Tit 1, 9). Din cele scrise de Sfântul Pavel lui Timotei și Tit rezultă și cine are dreptul să învețe. Aceștia sunt episcopii și preoții. Cei care se fac singuri învățători, fără a avea chemarea și instruirea necesară, „sunt răzvrățiți, grăitori în deșert și înșelători [...], cărora trebuie să li se închidă gura ca unora care răzvrătesc case întregi, învățând, pentru câștig urât, cele ce nu se cuvin” (Tit 1, 10-11). Pentru Sfântul Pavel, cel care învață „altă învățătură și nu se ține de cuvintele cele sănătoase ale Domnului nostru Iisus Hristos și de învățatura cea după dreapta credință, acela e un îngâmfat, care nu știe nimic, suferind de boala discuțiilor și a certurilor de cuvinte” (I Timotei 6, 3-4). Adevăr verificat și în cazul sectanților de astăzi care, dacă au învățat câteva versete din Scriptură pe dinafară, pe care le folosesc cu insistență în fața celor puțin cunoscători ai tainelor Scripturii, consideră că stăpânesc toată știința teologiei.

3. Investiția

De la începuturile creștinismului, cei chemați să răspândească cuvântul Evangheliei, adică să învețe, au fost Sfinții Apostoli și apoi urmașii acestora, episcopii și preoții. Și unii și alții au fost investiți în această misiune printr-un act sacru, Taina Hirotoniei. Sfântul Luca ne spune că Duhul Sfânt a zis celor din Biserica Antiohiei: „Osebiți-mi pe Barnaba și pe Saul, pentru lucrul la care i-am chemat. Atunci, postind și rugându-se, și-au pus mâinile peste ei și i-au lăsat să plece” (F. Ap. 13, 2-3). La rândul lor, cei doi, la întoarcerea din prima călătorie misionară,

„hirotoneau preoți în fiecare Biserică” (F. Ap. 14, 23). Puterea de a investi pe cineva cu harul preoțesc și calitatea de învățător a fost dată, apoi, de Sfinții Apostoli urmașilor lor – episcopii – după cum rezultă din cele scrise de Sfântul Pavel episcopului Tit: „Pentru aceasta te-am lăsat în Creta, ca să îndreptezi cele ce mai lipsesc și să așezi preoți prin cetăți precum ți-am rânduit” (1, 5). Investiția trebuia făcută cu discernământ, pentru a nu fi compromisă calitatea de păstor și învățător: „Nu-ți pune mâinile degrabă pe nimeni, nici nu te face părtaș la păcatele altora” (I Timotei 5, 22), îndemna marele Apostol pe episcopul Timotei. Așadar, mandatul de a învăța a fost dat mai întâi de Mântuitorul, Sfinților Apostoli, și apoi de episcopi, care reprezentau autoritatea bisericească. Atunci când s-a constatat apariția unor „învățători” neautorizați de Biserică, aceasta a luat măsurile de cuviință pentru anihilarea lor. Așa au procedat participanții la Sinodul Apostolic, care i-au anunțat pe frații lor din Antiohia, Siria și Cilicia: „Deoarece am auzit că unii dintre noi, fără să fi avut porunca noastră, venind, v-au tulburat cu vorbele lor și au răvășit sufletele voastre [...], noi am hotărât, adunați într-un gând, ca să trimitem la voi bărbați aleși” (F. Ap. 15, 24-25). Se înțelege de aici că nimeni nu avea dreptul să învețe fără împuternicirea Bisericii, lucru care a rămas valabil până astăzi. Odată încredințată această împuternicire, ea devine datorie, cu toate consecințele ce decurg din neîmplinirea ei. Învățăturii nu trebuie să i se substituie o altă lucrare. Această datorie a fost evidențiată de cei doisprezece Apostoli la alegerea celor șapte diaconi, adresându-se mulțimii: „Nu este drept ca noi, lăsând de-o parte cuvântul lui Dumnezeu, să slujim la mese. Drept aceea, fraților, căutați șapte bărbați dintre voi, cu nume bun, plini de Duh Sfânt și de înțelepciune, pe care noi să-i rânduiim la această slujbă. Iar noi vom stărui în rugăciune și în slujirea cuvântului” (F. Ap. 6, 2-4). În același sens, și Sfântul Apostol Pavel spunea: „Căci dacă vestesc Evanghelia, nu-mi este laudă, pentru că stă asupra mea datoria. Căci, vai mie dacă nu voi binevesti!” (I Corinteni 9, 16). Dar calitatea de învățător presupune nu numai răspândirea Evangheliei lui Hristos, ci și apărarea ei de cei ce voiesc să o schimbe cu „altă evanghelie” (Galateni 1, 6-7), adică de cei ce falsifică dreapta învățătură așa cum vor ei, învățând altfel decât au învățat Domnul Hristos, Sfinții Apostoli și Biserica dintotdeauna (cf. Filipeni 1, 7; 1, 16).

4. Trimitere

În strânsă legătură cu investiția stă trimiterea la propovăduire (învățare); Iisus Hristos a fost trimis de Tatăl ca să aducă la cunoștința lumii învățătura Lui cea mântuitoare (Ioan 7, 16). După ce i-a instruit pe Apostoli, făcându-le cunoscută învățătura lui Dumnezeu (Ioan 15, 15), Domnul i-a trimis să învețe, la rândul lor, pe alții: „Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, vă trimit și Eu pe voi” (Ioan 20, 21), „drept aceea, mergând, învățați toate neamurile [...]” (Matei 28, 19), „iar ei, plecând, au propovăduit pretutindeni și Domnul lucra cu ei și întărea cuvântul, prin semnele care urmau” (Marcu 16, 20). Lucrarea de învățare este deci o împreună lucrare: a celui trimis, cu aceea a lui Hristos. Cel care învață fără a fi trimis să facă acest lucru este lipsit de asistența Duhului Sfânt (cf. Ioan 14, 26) și, prin urmare, expus greșelilor. Deci, de la începutul creștinismului, propovăduirea cuvântului a fost

încredințată numai persoanelor anume autorizate să facă aceasta. De aceea, cei care-și „iau singuri cinstea” de a învăța ar trebui să-și aducă aminte cuvintele celui mai mare învățător, după Mântuitorul Hristos, Apostolul Pavel: „Cum vor propovădui, de nu vor fi trimiși?” (Romani 10, 15).

5. Fapte corespunzătoare

În sfârșit, faptele adevăraților învățatori sunt în deplină concordantă cu învățăturile pe care le propovăduiesc. Nu același lucru se poate spune despre falșii învățatori, pe care aghiografii Noului Testament îi descriu ca fiind: desfrânați, disprețuitori ai autorității Mântuitorului, hulesc pe îngeri și că iubesc desfătarea și lăcomia. Sunt asemănați cu izvoarele fără apă care înșală speranța călătorilor osteniți sau cu norii purtați de vânt care nu slobod ploaie binefăcătoare pământului (II Petru 2, 10-18). Sfântul Iuda îi denumește „visători”, „pete de necurăție”, „nori fără apă, purtați de vânturi”, „pomi tomnatici fără roade, de două ori uscați și dezrădăcinați”, înțelegându-se prin aceasta moartea lor sufletească de dinainte și de după botez, „valuri sălbatice ale mării”, „stele rătăcitoare” (Iuda 8-13). Unii dintre acești „învățători mincinoși” continuă să facă parte din Biserică, dar „nu sunt mulțumiți cu starea lor”, se răzvrătesc împotriva conducerii legitime a Bisericii, „grăind lucruri trufașe” (Iuda 16). Din descrierile menționate se desprinde caracterul acestor „învățători de ocazie”, care sunt mereu răzvrățiți, contestatari ai adevărului, în ciuda evidentei, fanatici și imorali. Chiar și metodele pe care le folosesc ne sunt dezvăluite de Sfânta Scriptură: „Având înfățișarea adevăratei credințe, dar făgăduind puterea ei [...] aceștia se vâra prin case și robesc femeiuști împovărate de păcate și purtate de multe feluri de poftă, mereu învățând și neputând niciodată să ajungă la cunoașterea adevărului [...] stau împotriva adevărului, oameni stricați la minte și netrebnici pentru credință. Dar nu vor merge mai departe, pentru că nebunia lor va fi vădită tuturor” (II Timotei 3, 5-9). Oare sectanții din zilele noastre nu procedează la fel? Nu intră ei prin case pentru a cumpăra conștiințele oamenilor, profitând de suferințele și nevoile lor? Nu pretind ei că sunt învățatori, deși „cuvântul lor roade ca o cangrenă, sporind nelegiuirea tot mai mult?” (II Timotei 2, 16-17). De ce nu merg să învețe acolo unde Hristos nu este cunoscut, preferând să fure credincioșii Bisericii, amăgindu-i cu „cuvinte deșarte” (Efeseni 5, 6; Coloseni 2, 8)? Dacă se consideră a fi cinstiți, de ce nu aplică principiul Sfântului Apostol Pavel de a „nu zidi pe temelie străin” (Romani 15, 20)? Pentru că sunt „furi și tâlhari”, „lupi răpitori”, care vor să sfășie turma lui Hristos. Și, așa cum zice Sfântul Evanghelist Ioan, chiar dacă aceștia au ieșit dintre noi, „nu erau de-ai noștri, căci de-ar fi fost de-ai noștri, ar fi rămas cu noi” (I Ioan 2,19). Îndepărându-se de „învățătura cea sănătoasă” a Bisericii, sectanții „mărturisesc că Îl cunosc pe Dumnezeu, dar cu faptele lor Îl tăgăduiesc” (Tit 1, 16), lucru dovedit și de felul în care lucrează pentru atragerea credincioșilor.

Atitudinea Bisericii față de fenomenul sectar

Se pune întrebarea: ce atitudine trebuie să adopte Biserica față de asemenea

învățători? Desigur, aceea pe care a avut-o dintotdeauna și care cuprinde două aspecte. Primul aspect are în vedere doctrina sau învățătura eretică (sectantă), iar al doilea, persoana ereticului (sectantului); în ceea ce privește învățătura greșită, atitudinea Bisericii trebuie să fie dintru început fermă, „căci învățătura eretică trebuie combătută fără încetare” (I Timotei 4, 6; 4, 11; 6, 14; II Timotei 2, 14-15; 4, 2; 4, 5; Tit 1, 9; 2, 1)¹⁴. În scrierile Noului Testament nu se manifestă nici un fel de ezitare în combaterea cu hotărâre a învățăturilor greșite. În ceea ce privește persoana ereticului, mai ales dacă aceasta provine din interiorul Bisericii, nu trebuie să se recurgă dintr-o dată la excluderea lui din comunitate, ci, treptat, să se încerce recuperarea și reintegrarea lui în sânul Bisericii, aplicând procedeul recomandat de Mântuitorul Hristos: „De-ti va greși fratele tău, mergi, muștră-l pe el între tine și el singur. Și de te va asculta, ai câștigat pe fratele tău. Iar de nu te va asculta, ia cu tine unul sau doi, ca din gura a doi sau trei martori să se satornicească tot cuvântul. Și de nu-i va asculta pe ei, spune-l Bisericii; iar de nu va asculta nici de Biserică, să-ți fie ție ca un păgân și un vameș” (Matei 18, 15-17). Evident, prima întâlnire are caracterul unei tentative de a-l ajuta pe cel în cauză să conștientizeze greșeala în care a căzut și de a-i oferi o posibilitate de a se îndrepta. Dacă cel aflat în greșală manifestă indiferență, atunci trebuie muștrat înaintea a doi sau trei martori, pentru ca muștrarea să apară mai aspră și „prin gura a doi sau trei martori să se stabilească tot adevărul” (Deuteronom 19, 15).

Dacă, după epuizarea procedeelelor pedagogice de îndreptare, se constată imposibilitatea îndreptării celui rătăcit, atunci se recurge la soluția extremă, excomunicarea. De acum trebuie întrerupt orice contact cu ereticul, pentru a nu influența în rău pe alții (Tit 3, 10; II Ioan 10).

Din cele prezentate, constatăm că fenomenul sectar a fost combătut de Biserică de la începutul existenței sale ca instituție divino-umană. El a continuat însă până în zilele noastre, astăzi manifestându-se chiar cu mai multă insistență. Asupra efectului negativ pe care acesta îl poate avea pentru credincioși, Biserica a atras mereu atenția. Teofil al Antiohiei, arătând cât de dăunătoare sunt sectele, spunea: „După cum în mare sunt insule stâncoase, fără apă, sălbatice și nelocuite, spre vătămarea corăbierilor și a celor prinși de furtună, de care se sfărâmă corăbiile și pier cei care coboară pe ele, tot așa sunt în lume învățături rătăcite, adică erezii, care pierd pe cei ce se apropie de ele, pentru că învățăturile acelea nu sunt conduse de Cuvântul adevărului”¹⁵.

Sfânta Scriptură a Noului Testament, referindu-se la sectanți și la învățăturile lor, avertizează: „Va veni o vreme când aceștia nu vor mai suferi învățătura sănătoasă, ci – dornici să-și desfăteze auzul – își vor grămădi învățători după poftele lor și își vor întoarce auzul de la adevăr” (II Timotei 4, 3-4). De aceea, credincioșii trebuie învățați „să nu dea ascultare basmelor și poruncilor unor oameni, care se întorc de la adevăr” (Tit 1, 14), pentru că învățăturile acestora sunt „nefolositoare și deșarte” (Tit 3, 9) și împiedică „lucrarea mântuitoare a lui

¹⁴ Pr. dr. Sabin Verzan, *op. cit.*, p. 267.

¹⁵ *Trei cărți către Autolic*, în „Părinți și Scriitori Bisericești”, Apologeti de limbă greacă, trad. colectiv, București, 1980, cartea a doua, XIV, p. 306.

Dumnezeu” (I Timotei 1, 4), ci să „stăruiască în învățătura Apostolilor” (F. Ap. 2, 42) pe care Biserica o propovăduiește neschimbată de aproape două mii de ani. Pentru toți, slujitori și credincioși, răzbate peste veacuri, fiind permanent actual, îndemnul Sfântului Apostol Pavel, misionarul neîntrecut al Mântuitorului Hristos: „vă rugăm,, fraților, să nu vă clintiți degrabă cu mintea, nici să vă spăimântați – nici de vreun duh, nici de vreun cuvânt, nici de vreo scrisoare ca pornită de la noi [...] să nu vă amăgească nimeni, cu nici un chip” (II Tesaloniceni 2, 1-3), „ș...ț stați neclintiți și țineți predaniile pe care le-ați învățat, fie prin cuvânt, fie prin epistola noastră” (II Tesaloniceni 2, 15), [...] știind că toți cei care n-au crezut adevărul vor fi osândiți (cf. II Tesaloniceni 2, 12).

Revine, deci, în principal, Bisericii și slujitorilor ei misiunea de a contracara acțiunile de răspândire a sectelor, „stându-le împotrivă” (Galateni 2,11), cu atât mai mult cu cât, în virtutea puterii date de Domnul Hristos, ea deține adevărata învățătură, iar slujitorii ei, în calitate de învățători, sunt chemați și trimiși să o răspândească și să o apere cu zel apostolic.

Rejection of Sectarianism in the New Testament

The appearance of the heretics (sectarians) does not constitute a phenomenon pertaining exclusively to the present day. The danger of their emergence, together with the entire range of negative manifestations, was predicted by Christ the Saviour as well as by His Holy Apostles. When talking about sectarians and sects (heretics and heresies) we envision mainly those who have departed from the true teaching of the Saviour, misinterpreting the words of the Gospel “unto their own destruction” (II Peter 3, 16), though the sectarian phenomenon is manifested in other religions as well. The writings of the New Testament show to us that this phenomenon was dealt with very seriously and fought against vehemently for the very reason that it represented a real danger to the faithful. This can be seen in the way in which sects (heresies) are presented and in the names given to sectarians in the New Testament.

In the New Testament the word “heresy” (αἵρεσις, haeresis) has the meaning either of a group, sect, party (Acts 5, 17; 15, 5; 24, 5) or of different teaching or opinion (Acts 24, 14; II Peter 2, 1).

The New Testament also mentions the “heretical man” – αἱρεσικὸς ἄνθρωπος – (Titus 3, 10), the term designating a faithful person who departed from the true teaching of the Church, proclaiming strange teachings, such as Hymenaeus Alexander (I Tim. 1, 20) and Philetus (II Tim. 2, 17).

The main characteristic of the sectarians, according to the New Testament, is the lie, for, as St. Apostle Paul says, “by good words and fair speeches” they “deceive the hearts of the simple” (Rom. 16, 18). For this reason the names given to the heretics (sectarians) in the New Testament are accompanied by the attribute “false”. The Saviour Christ and the Holy Apostles name them “false prophets” (Matthew 7, 15), “false Christs” (Matthew 24, 24; Mark 13, 22), “false apostles” (II Cor. 11, 13), “false brethren” (Gal. 2, 4; II Cor. 11, 26), “false teachers” (II Peter 2, 1).

All names given to sectarians in the New Testament define these as people characterized by “sleight” and “cunning craftiness” (Efes. 4, 14), who, not only walk astray themselves but, through their “science falsely so called” (I Tim. 6, 20), they make others to depart from the truth as well (I Tim. 6, 21; II Tim. 3, 13), making them behave as “enemies” of the Gospel (Rom. 11, 28) and “of the Cross of Christ” (Philippians 3, 18). As they contend against the work of Christ in the world through the Church and Gospel, St. Evangelist John names the sectarians of all kinds “antichrists” (I John 2, 18-22; 4, 3; II John 7), the term encompassing all the names mentioned above.

The New Testament makes a clear distinction between the true and the false teachers. A true teacher implies certain qualities:

- 1. calling (Matthew 4, 21; Mark 3, 13-14; Acts 13, 2; 16, 10; Rom. 1, 1);*
- 2. instruction or teaching (Matthew 13, 11; Mark 4, 11; Matthew 11, 1; Gal. 1, 11-19; II Tim. 1, 11; 3, 2; Titus 1, 9);*
- 3. investment through a sacred act. The Mystery of Ordination (Acts 13, 2-3; 14, 23; Titus 1, 5; I Tim. 5, 22);*
- 4. they are sent (John 7, 16; 20, 21; Matthew 28, 19; Romans 10, 15);*

5. *proper acts. The acts of the sectarians do not accord to the teachings they proclaim (II Peter 2, 10-18; Judas 8-13; II Tim. 3, 5-9; 2, 16-17).*

The Holy Scripture of the New Testament urges the faithful not to “give heed to fables, and commandments of men, that turn from the truth” (Titus 1, 14), for their teachings are “unprofitable and vain” (Titus 3, 9) and hamper the “godly edifying” (I Tim. 1, 4), but to “continue steadfastly in the apostles' doctrine” (Acts 2, 42) which the Church has preached unchangedly for nearly two thousand years. For all people, ministers and believers, St. Apostle Paul's advisement remains over the centuries: “we beseech you, brethren, [...] that ye be not soon shaken in mind, or be troubled, neither by spirit, nor by word, nor by letter as from us, [...] let no man deceive you by any means [...] stand fast, and hold the traditions which ye have been taught, whether by word, or our epistle” for “they all might be damned who believed not the truth” (II Thes. 2, 1-3, 12, 15).